

Wilt verslag van de Jong, redacteur van de Leeuwarder Courant, dus een N.V.B'er, die wel niet geheel naar waarde, maar toch een steek heeft gegeven van de rechtzetting

VERSLAG VAN DE ZITTING VAN HET DUITSCHE OBERGERICHT TE ASSEN.

Aan het einde van het vorige jaar werkte een terroristische organisatie in het Noordwesten van Friesland. Zij had als haar centrum een historische plek gekozen - daar waar eertijds de bekende Liauckemastins stond - en had als leider den bewoner van deze aanhe, den landbouwer Rients Bruinsma. Een aantal onderduikers, die hij om zich heen had verzameld, vormde met hem een bende. Moordaanslagen op politieke tegenstanders, aanvallen op bevolkingregisters, bureauhouders en distributiebureaux, verspreiden van illegale lectuur en het onderbrengen van onderduikers, dit alles stond op het programma en werd gedeeltelijk uitgevoerd.

Zoo werd op 3 November een moordaanslag op den Harlinger politiecommandant, den luitenant - thans kapitein - van politie Van Wijnen gepleegd. Vijf schoten werden op hem gelost; zwaar gewond moest hij in een ziekenhuis worden opgenomen. Als door een wonder ontkwam hij aan den dood.

Een aanslag op een pro-Duitschen arbeider Hoekstra - vader van dertien kinderen - mislukte, doordat het slachtoffer niet op den verwachten tijd thuis kwam. Voorts werden o.m. aanvallen gedaan op het kantoor van den plaatselijken bureauhouder te Midlum, op de gemeentehuizen te Sint Annaparochie en Sexbierum, waar persoonsbewijzen gestolen werden en de bevolkingregisters gedeeltelijk vernietigd. Nog veel meer hadden de leden en van deze organisatie en degenen, die met hen samenwerkten, op hun korfstok.

Voer het SS und Polizei-Standgericht - dat in het begin van deze week zitting hield te Assen - moest in verband met deze zaak een zestal verdachten terecht staan, n.l.:

1. Gerben Désiré Oswald, wegenbouwondernemer, te Harlingen * geboren in 1930.
2. Gerrit Schuil, kantoorbediende, te Harlingen, geboren in 1918;
3. L. Rondaan, timmerman te Beetgum, geboren in 1919.
4. F. Bergsma, student te 's Gravenhage, geboren in 1923.
5. Rients Westra, aardappelhandelaar, te Sexbierum, geboren in 1898.

P. de Groot
Frakuh

6. Jelle Bruinsma, aansporbediende te Sexsteram, geboren in 1909.

De leider van de bande, Rients Bruinsma, is voortvluchtig.

Verdachten, die allen bekenden, motiveeren, hoewel zij hiertoe ruimschoots de gelegenheid krijgen, eerst bij hun verhoor, later na het pleidooi van den verdediger en ten slotte na het uitspreken van het vonnis, hun daden zoo goed als niet.

Zoo de eerste verdachte, Oswald, die bekend, dat hij - na samen met Schuil te hebben nagegaan hoe en wanneer men commandant Van Wijnen het best kon neerschieten - op een avond, toen deze met zijn vrouw uit den schouwburg kwam, vijf schoten op hem gelost heeft.

President: "Waarom deed U dat?"

Verdachte: Ik handelde in opdracht van boer Bruinsma.

President: Waarom werd aan Schuil en U deze opdracht gegeven?

Verdachte: Omdat wij Harlinger jongens waren.

President: Hebt U zich er dan geen rekenschap van gegeven wat het beteekent een mensch neer te schieten?

Verdachte blijft het antwoord schuldig. Ook Schuil was bij een aanslag op ? tegenwoordig geweest, eveneens gewapend met een vuurwapen.

Voorts hebben, naar zij bekennen, Oswald en Schuil een aanslag beraad op den arbeider Hoekstra, die echter mislukte, evenals een aanval op het bureau van den bureauhouder te Midlum. Bij al deze gelegenheden hadden zij vuurwapenen bij zich, evenals bij een overval op het gemeentehuis te Sint Annaparochie. Hier werd een 22-tal persoonsbewijzen ontvreemd, benevens een deel van het bevolkingeregister, dat aan den derden verdachte, Rondaan, werd toevertrouwd. Deze bracht het naar zijn woning, waar het werd vernietigd. De bedoeling was de tewerkstelling van Nederlandsche arbeiders in Duitschland te bemoeilijken. De 22 (blanco) persoonsbewijzen dienden om onderduikers onder te brengen.

Verder schijnt er nog een aanslag voorbereid te zijn op het distributiekantoor te Harlingen, waarvan Rondaan ook geweten heeft. Voorts heeft deze

distributiebescheiden aan onderduikers bezorgd. Hij kreeg deze van iemand, dien hij, naar hij zegt, slechts kende als een zekeren Tony uit Utrecht. Ook heeft hij een voortvluchtigen wachtmeester van politie, Frins, gederbergd, wiens opsporing per publicatie verzocht was. Verdachte zegt niet geweten te hebben, dat dit Frins was.

Verdachte Vostra heeft onderduikers ondergebracht en hun distributiebescheiden bezorgd, welke hij kreeg van "Peter" uit Leeuwarden. Voorts heeft hij illegale sprakende lectuur verspreid. Tenslotte blijkt het, dat deze verdachte als zwager van Bruinsma, wel degelijk met veel in het geheim en laten der bonds op de hoogte was, zonder dat hij hier werk van heeft gemaakt, al zegt hij dan ook zijn zwager dikwijls te hebben trachten te overwegen niet tot gewalddadigheden zijn toevlucht te zoeken.

Jelle Bruinsma, een broer van heer Nients Bruinsma, zegt wel geweten te hebben, dat zijn broer een paar maanden onderdak had verleend. Voorts is bij dezen verdachte een groote hoeveelheid illegale lectuur gevonden en heeft hij zijn radiotoestel niet ingeleverd; naar hij zeide omdat dit een geschenk was, waar hij aan hechtte.

De student Bergema voelde zich na den moordaanslag op generaal Seyffard in Holland niet meer veilig en was ondergedoken bij heer Philippus Bakker te Saxbierum. Hier trof hij zijn medestudent, G. Berdech, die ten huize van Nients Bruinsma vertoefde. Samen hebben zij toen, terwijl heer Bruinsma op wacht stond, een overval gepland op het gemeentehuis te Saxbierum en daar het bevelingsregister ontvreemd.

De districtaanwalt o.o. Sturmabannführer, Depner, constateert, dat het hier laren en handelingen betreft van een terroristische bond, waartegen streng moet worden opgetreden. alle verdachten hebben die artikelen van de Schutzverordening van den Rijkscommissaris overtreden, waarbij met de zwaarste straffen werden bedreigd zij, die in het bezette gebied de openbare orde en het openbare leven in gevaar brengen. De zwaarste straf is de doodstraf en hoewel de misdaden van den eenen

Verdachte ernstiger zijn dan dien van den anderen, meent spreker hier toch de doodstraf tegen allen te moeten eischen. Ook en vooral, omdat in de Noordelijke provincies zooveel moordaanslagen, overvallen op distributiekantoren e.d. voorkomen, dat ter afschrikking voorbeelden moeten worden gesteld en met de uiterste gestrengheid moet worden opgetreden. Verdachten kon uit de dagbladen bekend zijn, wat de gevolgen van hun daden zouden zijn. Zij kunnen dus niet zeggen, dat zij niet wisten wat zij deden.

Het valt spreker niet licht, maar hij ziet zich genoodsaakt tegen allen de doodstraf te eischen.

De verdediger meent, dat voor Westra en Bruinsma, gezien den aard hunner misdrijven met gevangenisstraf kan worden volstaan. Wat de anderen betreft, dient bij Bergsma rekening te worden gehouden met diens jeugd en met het feit, dat hij geen contact met de overige verdachten had. Ook voor Rondaan, Oswald en Schuil roept pleiter clementie in.

Van de gelegenheid om nog iets te zeggen maken de verdachten slechts een spaarzaam gebruik. Enkelen hunner trachten zichzelf te ontlasten ten koste van afwezige medeplichtigen.